

P6_TA(2005)0363

Bielorusko

Uznesenie Európskeho parlamentu o Bielorusku

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Bielorusku,
  - so zreteľom najmä na svoje uznesenie z 10. marca 2005 o Bielorusku¹ a uznesenie zo 7. júla 2005 o politickej situácii a nezávislosti médií v Bielorusku²,
  - so zreteľom na Sacharovovu cenu za slobodu myslenia, ktorú v decembri 2004 udelil Bieloruskému združeniu novinárov,
  - so zreteľom na rezolúciu OSN o situácii v oblasti dodržiavania ľudských práv v Bielorusku z 12. apríla 2005,
  - so zreteľom najmä na „Akčný plán EÚ na podporu demokracie v Bielorusku“, ktorý prijala delegácia Európskeho parlamentu pre vzťahy s Bieloruskom 23. februára 2005,
  - so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. mája 2004 o európskej politike susedských vzťahov (KOM(2004)0373),
  - so zreteľom na uznesenia Parlamentného zhromaždenia Rady Európy o situácii v Bielorusku, a najmä na jeho uznesenie o prenasledovaní novinárov v Bieloruskej republike z 28. apríla 2004,
  - so zreteľom na sankcie EÚ voči predstaviteľom bieloruského režimu, prijaté 2. júla 2004 po zmiznutí troch vedúcich predstaviteľov bieloruskej opozície a jedného novinára,
  - so zreteľom na vyhlásenia predsedníctva EÚ o Bielorusku z 2. augusta 2005, 12. augusta 2005 a 30. augusta 2005,
  - so zreteľom na rozhodnutie Komisie o uzatvorení zmluvy v hodnote 138 000 EUR s rozhlasovou stanicou Deutsche Welle Radio na účely poskytovania nezávislého spravodajstva pre Bielorusko prostredníctvom rozhlasu a internetu na obdobie jedného roka od 1. novembra 2005,
  - so zreteľom na článok 103 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže situácia v Bielorusku sa nezlepšuje, ale je čoraz horšia, čo viedlo k stavu, keď sa ľudské práva bezbreho porušujú, dolná snemovňa je pozbavená legislatívnych právomocí a hospodársky život ovláda prezident, keďže tieto porušovania práv zahŕňajú väznenie predstaviteľov demokratickej opozície a ďalšie formy ich utláčania,
- B. keďže v posledných rokoch bola z „technických“ príčin zastavená činnosť niekoľkých politických strán, dvadsiatich dvoch nezávislých periodík, vyše päťdesiatich

---

¹ Prijaté texty, P6_TA(2005)0080.

² Prijaté texty, P6_TA(2005)0295.

prodemokratických mimovládnych organizácií rozličného politického presvedčenia na rôznych úrovniach a niekoľkých vzdelávacích inštitúcií, keďže je však zrejmé, že vo všetkých prípadoch boli tieto organizácie potrestané za kritiku prezidenta a jeho politiky,

- C. keďže bieloruský minister spravodlivosti Viktor Halavanau vydal dekrét o povinnej registrácii politických strán, odborových zväzov, koalícií, občianskych iniciatív a hnutí s cieľom zabrániť zjednoteniu politických síl, ktoré podporia v budúcich prezidentských voľbách protikandidáta voči Aleksandrovi Lukašenkovi,
- D. keďže bieloruský prezident Lukašenko vydal 13. septembra 2005 dekrét, ktorým sám sebe udeľuje právo na udelenie amnestie za majetkové trestné činy, čo predstavuje ďalší krok smerom k monopolizácii všetkej moci v krajine, vrátane súdnych právomocí,
- E. keďže v apríli 2005 kritizovala Komisia OSN pre ľudské práva Bielorusko kvôli opakovaným správam o zavražďovaní a zastavení činnosti mimovládnych organizácií, organizácií národnostných menšín, pobočiek nezávislých médií, opozičných politických strán, nezávislých odborových zväzov a náboženských organizácií a o zavražďovaní jednotlivcov zapojených do demokratických aktivít vrátane aktivít v nezávislých médiách,
- F. keďže zatvorenie nezávislých univerzít v Bielorusku viedlo k otvoreniu Európskej univerzity humanitných vied pre bieloruských exilových študentov vo Vilniuse,
- G. keďže v Bielorusku neustále dochádza k politicky motivovaným zatýkaniam a súdnym procesom s predstaviteľmi demokratického hnutia a nezávislými novinármi a k vyhosteniam cudzích štátnych príslušníkov,
- H. keďže v mnohých nevyriešených prípadoch zmiznutých osôb nenastal žiaden pokrok,
- I. keďže 12. mája 2005 bieloruské ministerstvo spravodlivosti vyhlásilo predsedníctvo Únie Poliakov v Bielorusku za nezákonné, tlačiareň po príkaze vlády odmietla vydávať poľský týždenník „Głos znad Niemna“ a pod záštitou vlády boli vydané jeho falošné výtlačky,
- J. keďže 27. augusta 2005 Lukašenkovo režim zvolal schôdzu predsedníctva Únie Poliakov v Bielorusku, aby si vynútil rezignáciu demokraticky a zákonne zvoleného vedenia a nahradil ho vedením poplatným režimu,
- K. keďže situácia iných menšín vrátane Rómov a náboženských menšín sa neustále zhoršuje, protestantské kostoly boli zatvorené a evanjelická cirkev zakázaná,
- L. keďže dochádza k mareniu výkonu práva na slobodu informácií, keďže štátne aj regionálne televízie sú v rukách vlády a keďže všetky internetové spojenia poskytuje štátna spoločnosť, ktorá zablokovala množstvo schránok elektronickej pošty a internetových stránok,
- M. keďže všetci prevádzkovatelia káblovej televízie sú prenasledovaní za vysielanie zahraničných staníc, ktoré neodsúhlasila bieloruská vláda, keďže z tohto dôvodu sa prevádzkovateľom káblovej televízie v Bielorusku zakázalo vysielanie všetkých ukrajinských staníc a poľskej stanice Polonia,
- N. keďže štátne orgány zastavili registráciu novej tlače, procesy s periodikami a novinármi sú na dennom poriadku a mnohým existujúcim periodikám boli uložené vysoké pokuty, ktoré im znemožňujú ďalšiu vydavateľskú činnosť,

- O. keďže prezident Lukašenko takmer znemožnil medzinárodnej sieti mimovládnych organizácií v Európe a Bielorusku pomáhať deťom trpiacim následkami černo-byľskej katastrofy pri vycestovaní do rôznych krajín, aby sa tam zotavili,
- P. keďže Poľsko po sérii vyhostení diplomatov dočasne odvolalo svojho veľvyslanca z Minsku a odmietlo obvinenia prezidenta Lukašenka, že sa Poľsko mieša do záležitostí jeho krajiny,
- Q. keďže na samite OSN v New Yorku dňa 15. septembra 2005 prezident Lukašenko obvinil orgány OSN pre ľudské práva z toho, že sa nechávajú zneužívať na kontrolovanie iných krajín,
- R. keďže v prístupe Rady k Bielorusku chýba rozhodnosť a odhodlanie,
1. rozhodne odsudzuje svojvoľné útoky bieloruského režimu proti médiám, aktivistom v oblasti ľudských práv a menšín, predstaviteľom opozície, vedúcim predstaviteľom náboženského života a proti každej osobe, ktorá sa pokúsi slobodne kritizovať prezidenta a režim, dôkazom čoho sú svojvoľné zatýkania, zlé zaobchádzanie so zadržávanými osobami, zmiznutia, politicky motivované prenasledovanie a iné prejavy útlaku, ktoré sú výsmechom voči základným zásadám demokracie a právneho štátu;
  2. odsudzuje zmenu a doplnenie výnosu č. 460 o pravidlách prijímania zahraničnej pomoci, ku ktorej pristúpil bieloruský režim 17. augusta 2005 a ktorá rozširuje zoznam cieľov, na ktoré nemožno prijať zahraničnú pomoc: poukazuje na to, že teraz je zakázané prijímať a využívať medzinárodnú pomoc na „neústavné ciele“, na zvrhnutie úradnej moci, zasahovanie do vnútorných záležitostí Bieloruska, prípravu volieb alebo referend, organizovanie mítingov, zhromaždení, demonštrácií alebo štrajkov, alebo na prípravu a šírenie materiálov propagandy a je vylúčené organizovať konferencie, semináre a schôdze každého druhu s využitím finančnej pomoci zo zahraničia;
  3. odsudzuje rozhodnutie režimu z 22. augusta 2005 zakázať reformovanú evanjelickú cirkev, ktorá v Bielorusku pôsobila viac ako 400 rokov, a ktorá bola postavená mimo zákon, pretože cirkevná obec nemala oficiálne sídlo a ani si ho nemohla zaregistrovať, keďže úrady predtým vyvlastnili všetky jej modlitebne, čím porušili bieloruské právo týkajúce sa slobody vierovyznania;
  4. odsudzuje postup vlády voči Únii Poliakov v Bielorusku (ZPB) ako porušenie základných zásad Rámcového dohovoru o ochrane národnostných menšín, prijatého Radou Európy v roku 1995, a ako pokus uzemniť najväčšiu mimovládnu organizáciu, ktorú ako jednu z mála nekontroloval štát; pripomína, že zachovávanie práv menšín takisto zahŕňa slobodu združovania a uznanie zvolených štatutárnych orgánov organizácií; odsudzuje prevzatie vládnej kontroly nad novinami „Glos znad Niemna“;
  5. odsudzuje pretrvávajúce prenasledovanie aktivistov poľskej menšiny, ktorí si želajú zachovať nezávislosť svojho združenia. konštatuje, že tí najaktívnejší sú zastrašovaní opakovanými predvolaniami na prokuratúru a políciu, že vedúcu predstaviteľku ZPB Angeliku Borys v posledných týždňoch vypočúvali viac než päťdesiatkrát, a že zakladajúci člen a súčasný podpredseda ZPB Tadeusz Gawin bol odsúdený na tridsať dní väzenia;
  6. odmieta odsúdenie aktivistov ZPB Jozefa Parzeckiho, Wiesława Kiewlaka, Andrzeja Pisalnika a Andrzeja Poczobuta na trest odňatia slobody v trvaní až do dvoch rokov na základe falošných obvinení z trestných činov;

7. odmieta úplnú marginalizáciu rómskej menšiny v Bielorusku zo strany bieloruského režimu a potláčanie jej základných občianskych práv a ostro odsudzuje nenávisťné vyhlásenia voči rómskemu obyvateľstvu v oficiálnych médiách;
8. odsudzuje bieloruské orgány za neudelenie vstupného víza delegácii poslancov Európskeho parlamentu, ktorí 8. augusta 2005 vycestovali na misiu na zistenie skutočného stavu;
9. vyzýva Radu a Komisiu na vytvorenie programu štipendií, návštev a pracovných pobytov pre mimovládne organizácie a aktivistov v oblasti ľudských práv a menšín;
10. je presvedčený o tom, že ak sa bieloruským orgánom nepodarí zlepšiť stav slobody prejavu, zhromažďovania a vierovyznania, čo povedie k ich ďalšiemu porušovaniu, mali by Komisia, Rada a Parlament začať voči bieloruským orgánom zapojeným do prenasledovania postup pre rozšírenie zoznamu osôb, ktorým je zakázané udeliť vízum; je tiež presvedčený o tom, že sankcie voči režimu prezidenta Lukašenka by mali zahŕňať aj zmrazenie majetku bieloruských orgánov v zahraničí;
11. opätovne zdôrazňuje, že ďalší vývoj vzájomných vzťahov medzi EÚ a Bieloruskom bude tiež závisieť od pokroku smerom k demokratizácii a reforme krajiny a od dostupnosti objektívnych, slobodných a transparentných médií pre občanov Bieloruska, ako aj od dodržiavania menšinových a náboženských práv a slobôd;
12. víta skutočnosť, že Komisia uvoľnila ďalšiu podporu na nezávislé vysielanie v Bielorusku; zdôrazňuje význam poskytovania vysoko kvalitných nezávislých informácií bieloruskej verejnosti; opätovne vyzýva Radu a Komisiu, aby v rámci svojej zodpovednosti vyplývajúcej zo stratégie susedských vzťahov podporili občiansku spoločnosť Bieloruska a vypracovali finančný program týkajúci sa cieľov programu Európskej politiky susedských vzťahov, pričom prispôbia podporné opatrenia situácii v Bielorusku; nalieha na Radu a Komisiu, aby čo najskôr poskytl ešte výraznejšiu pomoc slobodným médiám a nezávislým mimovládnym organizáciám v Bielorusku a aby rozšírili iniciatívy v oblasti vysielania;
13. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že pseudo-mimovládne organizácie, vytvorené bieloruskými orgánmi s cieľom získať finančné prostriedky od zahraničných darcov, nezískajú žiadne finančné prostriedky ani príspevky z rozpočtu EÚ;
14. vyzýva Komisiu a Radu, aby podporili demokraticky zvolené predsedníctvo ZPB, ako aj demokraticky zvolené vedenia ďalších mimovládnych organizácií, ktoré sú takisto vystavené útlaku zo strany Lukašenkovho režimu;
15. žiada o vytvorenie ad hoc delegácie na vysokej úrovni, ktorá by vycestovala na misiu do Bieloruska s cieľom zistenia skutočného stavu, a ktorá by mu podala správu o svojich zisteniach;
16. plne podporuje oznámenie predsedu Komisie o vyslaní osobitného diplomata do Bieloruska, ktorého úlohou bude monitorovanie situácie v oblasti ľudských práv, a vyzýva Komisiu na urýchlenie otvorenia stáleho zastúpenia Európskej únie v Minsku, ktoré umožní lepšie šíriť informácie, koordinovať projekty a monitorovať situáciu v Bielorusku;
17. vyzýva Radu a Komisiu, aby predniesli bieloruskú otázku ruským orgánom s cieľom určiť spoločnú zodpovednosť za dosiahnutie konkrétnych demokratických zmien v krajine;

18. apeluje na všetky členské štáty EÚ, aby zaviedli postup bezplatného udeľovania víz občanom Bieloruska;
19. vyzýva európske politické strany a politické skupiny v Európskom parlamente, aby posilnili svoje kontakty s bieloruskou opozíciou a jej politickú podporu;
20. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, parlamentom a vládam členských štátov a parlamentným zhromaždeniam OBSE a Rady Európy.